



"Prințesă pentru balaur" de Milade Masatova, Teatrul de păpuși "Arlekin" din Lodz

FESTIVALURI ALE ARTEI PĂPUȘĂREȘTI

● Sárospatak: Reuniunea trupelor mici

Un ospitalier spațiu cultural oferit de acest "cuib de vulturi al revoluției maghiare" - cum l-a numit Sándor Petőfi - a avut loc cea de a treia ediție a Festivalului Internațional "Cu păpușa-n traistă", deschis trupelor mici, de până la trei păpușari. Pentru a înțelege caracterul festivalului și scopul urmărit prin organizarea lui, trebuie spus că în Ungaria nu a existat, până acum vreo zece ani, decât un singur teatru de păpuși profesionist, cel din Budapesta. S-a dezvoltat însă, paralel, o bogată mișcare păpușărească de amatori, susținută puternic de școli, grădinițe și case de cultură. În ultimii ani, trei asemenea trupe de amatori au obținut statut de teatre profesionale. Mișcarea de amatori atrage însă mereu noi entuziaști, mai ales din rândul cadrelor didactice și educatoarelor. Pentru pregătirea lor artistică, la Sárospatak a luat ființă o tabără de vară și s-a inițiat festivalul care, o dată la doi ani, oferă absolvenților taberei posibilitatea de a-și confrunta evoluțiile. În secțiunea maghiară au apărut, așadar, mai ales începători, cu excepția trupei "Figurina", asupra căreia vom reveni. Nu întâlnim aici realizări artistice deosebite; există însă în spectacole sinceritate și candoare, o profundă credință în forța păpușii de a capta interesul spectatorilor. Și mai există - și acesta mi s-a părut lucrul cel mai important - o căutare de noi căi de exprimare, o dorință, izvorâtă din necesitatea unei comunicări cât mai convingătoare cu publicul, de a părăsi căile bătătorite.

Din străinătate sînt invitate - tocmai pentru a constitui un model pentru tinerii păpușari maghiari - trupe excepționale. Au fost, la această ediție, șase spectacole de peste hotare, dintre care numai cel austriac (Luisa și purcelul al trupei "Minimus Maximus" din Nenzing) a dezamăgit. În schimb, au entuziasmat de-a dreptul cele prezentate de "Teatro Alegre" al italienilor Damiano Privitera și Georgina Castro (A nammurata mia, în tradiție napolitană, cu personaje de commedia dell'arte), de trupa "Pannalal" a elvețienilor Tina și Michel Perret-Gentil (Homo Circus, o suită de miniparodii cu un unic personaj, întruchipare a omului de pe stradă, care trece prin tot felul de întâmplări pline de tîlc, în această lume care nu e decât un urlaș circ), de doi actori ai Teatrului Național de păpuși al Estoniei, Piret Sikkel și Helno Seljamaa, care au creat, sub îndrumarea regizorului a lui Rein Agur, cu superbe păpuși mișcate ca pe o tablă de șah, o variantă foarte spirituală a Frumoasei din pădurea adormită.

Compania cehă "Kleptovo Rodinné Divadlo" (cu un fermecător spectacol realizat în tradiția teatrului de bîlci și, în același timp, a teatrului familial), precum și tînăra păpușărească franceză Françoise Duplex (care a interpretat, cu multă sensibilitate și finețe, de una singură, o poveste inspirată dintr-o legendă a plerlor-roșii) au fost, de asemenea, apariții de cîrt interes. Ca și trupa particulară maghiară "Figurina", a actorului profesionist Gábor Siklósi, care, acompaniat de soția sa, Éva Józsa, a prezentat cu fantezie ironică - pe platforma microbuzului său, cu spectatorii așezați pe 50 de scaunele într-un cort instalat în spatele mașinii - o suită de povești ale Fraților Grimm, personajele fiind diverse obiecte animate.

● Békéscsaba: Sub patronajul UNIMA

La două zile după încheierea festivalului de la Sárospatak (unde tinerilor păpușari li s-a oferit și posibilitatea de a se familiariza cu diverse tehnici de construire a păpușilor din materialele cele mai uzuale, de a audia o foarte interesantă și bine documentată prezentare a teatrului de păpuși japonez, susținută de pictorul și scenograful Iván Remsey, precum și de a obține primele numere ale unei consistente publicații de specialitate, revista "Păpușarul", editată de multilateralul László Szentirmai), a fost inaugurat cel de la Békéscsaba, oraș din sud-estul Ungariei, înfrățit cu Aradul. Aici a fost găzduită a noua ediție a unui festival dedicat în principal spectacolelor pentru copii și patronat de UNIMA (Uniunea Internațională a Marionetștilor). Au evoluat, în cadrul programului oficial, zece colective (profesioniste și de amatori) din Ungaria și opt teatre din alte șapte țări.

Pe un fundal cam cenusău, au ieșit în evidență câteva spectacole remarcabile. Juriul Internațional, format din membrii Consiliului european al UNIMA, a distins cu "Diploma mare" a UNIMA Prințesa pentru balaur de Milada Masatowa (Teatrul "Arlékin" din Lodz, regia: Wojciech Wleczorkiewicz, scenografia: Leocadia Serafinowicz), parodie amicală, de un excelent bun-gust, a teoriei "teatrului enorm" a lui Leon Schiller, și Punguța cu doi bani de Ion Ghelluc după Ion Creangă (Teatrul de păpuși din Tîrgu Mureș, secția română, regia: Maria Mierluț, scenografia: József Haller) - "spectacol de o remarcabilă unitate stilistică în toate componentele lui" (Balogh Géza, regizor la Teatrul de păpuși din Budapesta), "de o simplitate care a mers până la rădăcinile mitologice ale artelor populare" (Nina Malikova, profesoară la Institutul de artă păpușărească din Praga) și care are "marele merit de a pune accentul pe impresia vizuală, devenind astfel perfect clar și deosebit de impresionant, de o veritabilă bucurie artistică și pentru spectatorul care nu cunoaște limba română" (Daniel Jupinet, membru al Consiliului european UNIMA din partea Franței). Ele ilustrează strălucit cele două tendințe din teatrul de păpuși contemporan: apariția actorului "pe viu" (dar pe deplin justificat și susținându-și partitura la nivelul artistic al unui bun actor dramatic, în cazul trupelor poloneze), și păstrarea formelor tradiționale a teatrului de păpuși (ridicând însă nivelul virtuozității, în cazul colectivului de la Tîrgu Mureș). "Diploma mică" a UNIMA a fost atribuită actrițelor Adela Moldovan și Aurica Spirik de la Arad, pentru O rază de soare - variantă concentrată a montărilor cunoscute de la festivalurile de la Constanța și Botoșani, care a încântat prin unitatea dintre sensibilitate și perfecțiunea minurilor.

Apreciate în mod deosebit în cadrul discuțiilor, ca și în concluziile juriului, au mai fost montările prezentate de Teatrul "Toșa Jovanovici" din Zrenjanin, Iugoslavia (Vaca înaripată de Steven Pešić), Teatrul de păpuși din Dnepropetrovsk, R.S.S.Ucraina (Bicicleta cu roți roșii de Tatiana Vlasova), Teatrul de păpuși din Silistra, Bulgaria (Strada Tra-La-La de Eva Perjnova). Au fost observate multe elemente valoroase, alături însă și de destule neîmpliniri, în spectacolele de la Steirische Puppenbühne din Austria (Poveste cu bandiți și un uriaș), Teatrul de păpuși "Tilkku" din Mikkeli, Finlanda (Rățușca cea urâtă după H.C.Andersen), Teatrul de marionete din Arad (Dragostea celor trei portocale după Carlo Gozzi), Teatrul de păpuși "Harlekin" din Eger, Ungaria (Vrăjitorul din Oz după Frank L. Baum), Teatrul de păpuși "Napsugár" din Békéscsaba, Ungaria (Cenușăreasa după baletul lui Serghei Prokofiev).

Câteva concluzii: lipsa unei dramaturgii despre preocupările de azi ale copiilor; tendința, destul de răspândită, de a elimina de pe scenă păpușa, prezența actorului ca interpret în fața paravanului nefiind totdeauna justificată; reînvierea interesului pentru vechiul teatru de păpuși popular, de blicl.

Ideea cea mai importantă, relevată în final, este aceea că participarea la asemenea festivaluri, confruntarea cu mișcarea păpușărească a altor țări, cunoașterea tendințelor și realizărilor pe plan mondial sînt deosebit de utile. Cum spunea domnul Dieter Brunner, președintele Consiliului european al UNIMA, "trebuie să ne sprijinim reciproc, să colaborăm cu toții, păpușarii din toate țările, pentru a conferi artelor păpușărești o cît mai mare strălucire".

ZENO FODOR

Michel Perret-Gentil și eroul spectacolului "Homo Circus"

